

САНА ОЛОХ

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

**ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА**

№ 19 (6780)

1989 сыл. Олунньу 11 күнэ.
СУВУОТА

Сыаната
3 харчы.

Норуот бүтүүнүн дүүллэһинитигэр

ССРС Верховнай Советын Президиума Бородуукеуйа хаачыстыбатын уонна туттааччы бырааптарын көмүскээһин туһунан ССКП Сокуонун бырайыагыт бүтүүн норуот дүүллэһинитигэр анаан бачаахка таһаарарга уураахтаата.

Бу Сокуон ССКП Конституциятыгар сеп түбөһүннэрэн научнай-техническай, промышленность, тутуу уонна тыа хаһаайыстыбатын боро-дуукеуйаларын, транспорт, хааччыһым, эргити, о. д. а. үлэлэр итиннэ өгөлөр хаачыстыбаларын хааччыһыны кытта сибээстээх общественнай производство кыттылаахтарын хардарыта сыһыаннаһыларын быһаарар уонна юридическай өртүнэн олору бигэргэтэр, олу тэти туттааччы бырааптарын уонна интэриэстэрин көмүскээһини көрөр.

Сокуон норуот хаһаайыстыбатын уонна нэһилиннэ үүнэн иһэр наадыйыларын ордук толорук хааччыһым, советскай дьон үлэлэр усуллубууларын уонна олукторун дьаһахтарын, киһилэр доруобуйаларын харыстабылын тунсерым, тулаһым эйгэни харыстаһыны, социалистическай экономика дьаһанчылдык сайдытын, дөйду экпортыгар таһымын улаатын-нарым сыалларыгар бородуукеуйа хаачысты-батын төрдүтүн сүтүрүмүгэ наадалаах усулу-бууларын тэрийиһэ туһунаар.

Сокуон общественной олоху демократизациялааһын усуллубууларынгар ырытылган өгө-буллар, өгөбуллар уонна туһанылар боро-дуукеуйалар итиннэ ыттыллар үлэлэр хаачы-стыбаларын уонна конкурентнаар дьобурдарын хааччыһыга хаһаайыстыбаннай механизм, экономическай төһүүлэр уонна көбүлээһиннэр дьаһылларын итүүрдүүнү, экономиканы киһи нэмнит былааннаах салайымын таһаар-харчы сыһыаннаһылар уонна социалистическай конкурентнааһымын сайыннарымын кытта сөптөөхтүн дьүөрлөөһүн көрөр.

Сокуон государственнай быһас уонна салаага органнын гражданнын хаачыстыба-лаах таһаардыһын, үлэлэринэн уонна өгөлө-рүнэн хааччыһыга бырааптарын арагаччы-лааһынна мөккүлээһиннэри олохтууларынгар итиннэ көдүүстээх дьаһаллар мээллэрингар эбээһинэстиир.

ССРС Министрлэрин Советыгар Сокуон бы-райыагыт бүтүүн норуот дүүллэһинитин хаа-мытыгар киирбит этиннэри уонна бэлэтээ-һиннэри көрөрүтөр, бырайыакка наада буолар көннөрүүлэри уонна эбиллэри киллэрэрингэр итиннэ 1989 сыл муус устар 15 күнүгэр дьэри ССКП Верховнай Советын Президиумутар кил-лэрэрингэр соруудахтаныа.

Бородуукеуйа хаачыстыбатын уонна туттаач-чы бырааптарын көмүскээһин туһунан ССКП Сокуонун бырайыагыт толору текстын олун-ньу 12 күнүгэр «Приада», «Известия», «Со-циалистическая индустрия», «Труд» уонна республикалардаагы хаһыаттарга бачаахта-ныа.

(ССТА)

Дакылаатчыт, ССКП райкомун иккис секретара Е. А. Борисов 1988 сыл түмүктэрин ырытта, 1989 сылга оройуон социальнай, экономическай сайдытыгар ханьык сүрүн туһаа-һылар бэлэттэниэхтөөх тэригэр киһиһик тохтоото. Киһи партиянай-советскай, хаһаайыстыбаннай, актив муннааһын кыттылаахтарын бу туһунан биримэс ирдэбилитигэр сеп түбөһүн-нэрэ аһаар уонна быһач-чы этиннэлэрдээх иһэстии-лэ ыһырдэ.

Ааспыт сылга государство биас сүрүн сыһаан-тан оройуон совхозтара түүлээһи «соцотуопнааа-һын» былаанын 13,8 тыһ. солк. уонна хортусонпуу туттарын былаанын 131 т аһара толордулар. Оройуон государствога үүнкэ 345 т, акка 633 т, оҕу-руот аһыгар 119 т нэстөөх сылы түмүктэтэ. Эһи үү-тү государствога туттарын былаанын сыччах Субу-рускай аатынан совхоз толордо. Мындааһылар үүт былаанын 2 т аһарды-лар. Оттон «Мугудай» уонна «Кара Маркс» аатынан совхозтар иһийи сыл туһаарыах кэмтэтин үүт ымын нааматтылар. Уон иккис пятилетка үс сылы соруудахтарын бары көрүн-нэри сөбөлөх «Мугудай» совхоз толорон иһэр. От-тон үс сылга оройуон хаа-лымыта үүнкэ 1033, өмө 281, оҕуруот аһыгар 427 тоннага тэһиһтэ. Бу сыл-ларга ордук улахан хаа-лымын «Чурапчы» уонна Эрлики Эрстина аатынан совхозтар таһаардылар. Ааспыт сылга республика үрдүнэн биир фуражнай ынахтаа 1796 кг үүт ыа-нан, эбилли 162 кг төм-нөспит буоллаһына, оройуонига 1471 кг үүт ыа-нан, эбилли 62 эрө иһо-грамм. Осветуу ааспыт сылга малдым Амма оройуона минахтан 1800 кг мабыт буоллаһына, бииһи оройуон үрдүнэн 1500 кг киирбигэ тийэ иһилиит.

Оройуонга государствога туттарылар сүөһү ор-то ыһаһына 309 кг төм-нөстэ. Ити республика ор-то көрдөрүүтүнэн 1 кг үр-дүк. Урукку өртүгэр сүө-һүнү бутаһык эрэ сезонна хатааһалаан уотар эбит буоллаһытына, билиһи киирбигэтин саалаан ии-

Оройуоннаабы партиянай-советскай, хаһаайыстыбаннай актив муннаага

Сыллаабы үлэ онкуллара

тениһиһийди уотан. 16—18 ыһдарыгар 350—400 кг дьэри төлөһүтөр буол-лубут. Ойон Арылаахтан Н. Н. Демьянов опыта үр-дүк көрдөрүүнү ситиһэр не кыһтар баалларын то-лору дакылаатта.

Асүйл программатын олоххо илдьэрингэ чааһы-най, көтөх хаһаайыстыба кырата суох орооллаах. Ол эрэри совхозтар малча сүөһүнү, сыттыны, сибин-һын атылаабааха, ки-һилэр хаһаайыстыбаларын көтөһүтэ эрэ аһаар-стын бородууктаны хомуйа эрэ олоруулар көтөх ха-һаайыстыба улаатытын туорнаһылар. 1988 сыл-га оройуонга чааһынай хаһаайыстыбаларга баар-суога 1,2 сүөһү тиһэр. От-тон бу көрдөрүү Бодутур-га, Вахемга, оройуон ки-һилэр өссө намыһах.

Ааспыт сылтан саалаан совхозтар, производствен-най тарилталар хаһаайы-нааһын сага усуллубуу-тыгар киирэн үлэһиннэлэр. Маныаха үтүө холобурдар, саалааһыннар суох буол-батахтар «Чурапчы» сов-хоз Килэтигэри, отделен-иетин управленига Н. С. Макаров арендаһан үлэлээһинигэ дьону түмэ-тардыбытын түмүгэр кыс-тык ыһдарыгар үүтү тут-тарымы графитын мин бүк толорон иһаалэр, ынах сүөһү көннөһүн олуктун 5 төгүл аччатылар. Мөн-нүн үтүсүл холосбурдары албэри адылааха сеп. Үлэ сага кымаатын олоххо илдьэрин оройуонга дьон салаатын үлүһүннарда, ии-тарһас баар буолла. Ма-ныаха сорох түмүктэри онорор буоллаха, улахан итэһэс быһымынан түһэр-силлибит дуоһаардар ситэ үөрэттиһибэттириттан ии-ки өртүтөн ейдэспит бы-һымаһы тахсара буол-лар. Расчигий сыаналары онорууга киһини төлөбү-рү улаатыннарары эбэтэр аччатын төһүтүн быһы-мын туһана сатааһын

нестөр. Дьонго харыстан-ныах буолуу суолтатын, аһыйах ороскуотунан эл-бөх, хаачыстыбалаах боро-дуукеуйага онорууну, ол түмүгэр төлөбүр улаата-рын ситэ ейдэспиттү. Ва-ры бүтүүн арендай тө-рүккэ олохуран үлэһин иһилиит. Ол да иһин 10 мол. 343 тыһ. солк. барсы-млыахтаахпыт онугар 5 мол. 751 тыһ. солк. эрэ ылдыбыт. Оттон бу ба-рыстан бииһи совхозтар-быт, оройуон социальнай сайдыыларга быһаарыл-дыахтаах. Маныаха даһа-тан эттэххэ, хаһаайысты-балар социальнай сайды-ты быһаарары «Агро-

бары тус бэйэбит интэриэс-питин таарыйар, туттар харчыбытын, хамнаһы-тын, араас харчынан ылар дохуоттарбытын быһаарар. Бадаһыанна манаа өмкө мөлтөх. «Агропромбанк» кассатыгар барыта 18 мол. 800 тыһ. солк. харчынан ресурса араас источнигы-нан киирбит буоллаһына, киһи сыл устата 24 мол. 700 солк. араас төлөбүрү онордо. Харчы ресурса ситэ киирбэтин түмүгэр «Агропромбанк» 300 тыһ. солк. аһара ороскуот-тааһын таарыста. Ааспыт сыл I уонна III кварталла-рыгар кассовый былаан туолбатын түмүгэр хама-ны биирнэгэ, нэһилиннэ-лэ төлөбүрдэри онорууга ыарахаттар үөскүү сыл-дыбытыра. Бу социаль-най сайдыыны кытта то-лору сибээстээх. Маны туоратарга нэһилиннэ-лэ өгөбуллар өгөлөрү бары өртүнэн улаатыннарар наада диэти дакылаатчыт.

Ааспыт сылга оройуон капиталнай тутууттар 32 мол. 637 тыһ. солк. сыаналаах 92 объектарга үлэлэр ыттылыбытыра. Итинтэн 12 мол. 576 тыһ. солк. үлэһэ киирдэ. «Олорор» дьэна—2000» программаны олоххо киллэриннэ үлэ иһи ха-йыһаһын ыттылар. Ба-дарээт уонна хаһаайы-стыбаннай ыһааларынан совхозтарга, атын да са-каасчыттарга 4418 кв. метр иһиһээх 80 кварти-ралаах 17 олорор дьөл-лөр үлэһэ киирдилэр. Ити былааннаһыттан 26 бырыһаһыннан ула-хан. XII пятилетка сыл-ларыгар тарилталар күө-сөһүнэн 25 тыһ. кв. метр дьэи тутулуохтаах буол-лаһына, үс сыл устата 14,6 тыһ. кв. метр олоххо киирдэ. Карл Маркс аа-тынан, «Мугудай» сов-хозтар, урукку «Агро-промтехсервис», өгө-мунуһуур-тутар учалстан, дьэи-уот, коммуналиһа хаһаайыстыба производ-ственной управленига, о. д. а. тарилталар биир да квартираны ааспыт сылга туһаһылар. Бэли-тэмэнт социальнай со-руктары толоруу уонна аһара толоруу резервинэн банк кредитэрин ту-һаанан биирдээһин ыла-лар олорор дьөлэри тутууну иһиһин ыттыны буолар. Пятилетка үс сылыгар чааһыналар 27,1 тыһ. кв. метр иһи-нээх дьөлэри тутулар. Ити тарилталар туһуу-рынааһар иһи төгүл иһи-нээтэ эбэх. Ол эрэри маанык тутуулар Чакыр, Кытайах, Болтоно сеп-советтарын территория-ларыгар атыттардааһар даһаа арыһах.

Тутууну ыттыга ор-дук Эрлики Эрстины аатынан совхоз хаалла. «Агропромстрой» МРМН-та 5 мол. 765 тыһ. солк. тутар-таһар үлэни ыт-тыт буоллаһына тутар-өрөмүөнүүр учаастак өнүбөтө, 377 тыһ. солк. эрэ үбү туһаһа.

Дакылаатчыт итинтэн салгы кыры учалстан-тары сайыннарым сору-тарыгар тохтоото.

Оройуон нэһилиннэ-тин күнээһи наадыйы-ларын быһаарымага төлө-бүрдээх өгөһү оноруу көмөһэ былааннаһыт (Бүтүүтүн 3-с стр көр).

Синиһка: (хаһаастан уга) А. А. Иванова, Г. Д. Николаев, М. Д. Сергеева, Н. П. Пономарев.

Районно быданнан бийлэ оркуолаларга Айар күнүр бытылаллар.

Айма орто оркуолаты. Районно методина М. А. Собоина сайаааччылаах оройуон бастыг учуу-таллара кыттыгыны ылдылар. Саха АССР оркуола-тын үтүөлээх учуутала Т. С. Егграфова биологияга, киниллэри Чуралчы нтер-гэ оркуолатыгар бииргэ биир финан Г. М. Яков-уонна Хатылы орто оркуолатын начальнай кылаастарга учуутала РСФСР норуотун төрөдү-рүтүн туйгуна А. Д. Че-чебутова II «а» кылаада саха тылыгар аһаас уруоктары биэрдиляр.

Күн иккис агарыгар учууталлар бэйэлэрин уруоктарыгар тиражирэн, ханнык нымнанан үлэ-лэллэрин ымыгыт-чымыгыт быһааран биэр-дилэр. Тамара Семеновна методическай совет зан-тетын ымыгытын олус көрөхсөтүбүт. Онуо бөлүгүн, коллективнаан үөрэтүү араас формала-рын көрдүбүт. Алта сав-таах окулору үөрөтү-нүн — оройуонга эмнэ биир ыраакан баппуруос. Онуоха балачча баай оны-ты муниунмуг Чуралчы орто оркуолатын учуутала В. А. Тимофеева көрсөтө.

М. ИВАНОВА, Айма орто оркуолатын завуча.

тан лаппа кыра буолла уонна 1 мөл. 711 тыһ. солк. тэтиэстэ. Оройуон-наагы сибээс уеела, инно-сөтү дирекцияга, ДОСААФ райкома, кул-тура отдела төлөпөр өнү-кү оңорууну көтөпөтүтэр. Совхозтар рабобайдарын озорор, үлэллэр уеулу-буулаарын тусарыыга оңоһуулар өгөдөр наһаа кыралар. Сылга биир үлэ-ликкэ ортотунан 93 солк. оно оңоһулуна.

Демократическай при-нциптарга олохуран кадр-дары үлэсэ аттаран ту-руорууга бастагы хар-дылар оңоһулулулар. Ол эрэри сир ахсын сол-бук резервнай кадрдары бөлөмнөһүнүгэ партий-най тэрилтэлэр үлэлэрэ утузма суох дьэтэ дакы-лаатчыт. Быбардарга туруоруулар кандидат-лары пропагандалаа-һынгга бириэма бээрэн үлэни ытыгы кыйан тэ-риллэбэтэ. Билиити көм-гө надрамай боннуруоһу быһаарыыга партийнай тэрилтэлэр үлэ коллек-тивтарын советтарын кыт-та бииргэ үлэлээһиннэрэ ирдэнэр.

Сыллаабы үлэ оңкуллара

Дакылааты дүүллэ-рингэ барыта 9 кини тыд-эттэ. Ону барытын сийи-лин суруйар кыаллыбаты-нан, кылгастык сүрүн экилэргэ тохтуубут.

Дарыг орто оркуола-тын производствений үөрөхтөөһүнүгэ учуутала, оркуола партийнай тэ-рилтэтин секретара А. А. Иванова дакылааты дүүллэһингэ тыл ылан, чуолаан, мааныына тох-тоото:

— Былларин курдук, би-һиэхэ агрошкола аһыл-лыбыта. Ол быһыытынан перспективнай былаан оңоһуллубута. Онуо кө-рүлүбүтүнэн, биһиэхэ быйыл 400 тыһ. солк. суумалаах эбэн тутуу ытыллыахтаах этэ. Ол эрэри тутуу матыры-яалыыны хаачыылтым олус быһаарда. 200 ус-туука планта килиэхтээх эбэн буоллаһын, бүгүн 30 эрэ устуука миэстэ-кэллэ. Биир да устуука кырһытты, о. д. а. маты-

рыһааллар көлө иликтэр. Онуо кыасатылаах көмө эрэйдэбит. 160 тыһ. солк. суумалаах 5 миэстэлээх гараж, кэарталпый ко-телнай тутулуохтаах. Басовай солхэ бу тутуу-ну олоххо киллэрнэх бу-лан тылын биэрэн баран кыада суоһунан аһаас-тааты. Оттон оркуола ону хаһаайыстыбанын кы-маан тутар кыада суох.

«Милдараайна» совхоз Соловьевтаагы отделе-ниетин бурдук үүнэ-рээччигэ, республикатаа-бы «Курустаал куола» барыс хаһаайына, оройуон рекордсмена Г. Д. Николаев мааны эттэ:

— Звено 1983 сылтан төриллэн үлэллэр, 1983 сылга ээно совхоз ула-хан көмөтүнэн гектартан ортотунан 20 центнертан тахса бурдукту хомуйда. Оройуон сорох совхозта-рыгар бурдукту үүнүрүн суолтатын өйдөөбүтүр. Оттон аһаардас атыла-һыллар комбинорм, туо-

рах бурдук тааратыгар 50-60 тыһ. солк. норуоту сүтөбит. Төһөрүлүбүтөх биир куула ыстарааба ор-тотунан 6 солк. тэннээр эбэтэ. Звено совхозу бэйэ бурдукунан толору хаач-чыда, онон сүөсүһүтүт-тэн элбэки эрэйдэбит.

— Эдэр ыччаты кул-турнай, духовнай ортуну хааччылыыга болдомтону күүһүрдүөххэ, — дьэ тэ-канинэминт библиотечнай система Холтоботооһу Фа-лиаһын старшай библио-текара М. Д. Сергеева.

— «Туох баар үчүгэин — ордолорго» дьин принцип оройуонга ситэтэ суох тутулулар. Ол оройуон-наагы оро библиотечнай хо-лобуругар чуолнайдык көстөр. Оро билин-көрүү ортунан сайдар кинигэ-р саатар олоппос толору хааччылыыга ханнык да сиргэ баппат. Библио-тека материальнай база-тын тупсарар нэм кэллэ.

Килиэти отделениетин сыахтаабы партийнай тэрилтэтин секретара И. П. Пономарев аренднай бөдөрөөт сорууктарыгар санаатын эттэ.

— Арендага быстех саалаарынан буолбакка, кэлиминт кинигэ орду-

көдүүтөтөх буолуо этэ, — дьэтэ кини. — Сиргэ оро-рууга наһаа сыһыан суо-бун түмүгэр элбэх сир тупсарыллан баран ку-рунтэ суох буолла кэ-дүүһү биэрбэтэ. Бирэ-йиэти оңотторууга ол эмнэ учуоттаммаат этэ. Онон оройуонга сиргэ оңорууну бырейиантыр болоһу тэрийиэххэ. Сиргэ оңорбут кинигэти күүс-лээн-хаһааллаан, биир сыл үүнэһини үүнүрүн ара баран санасчыныа туттарар бэрээдэги олох-туохха.

Түмүтэр «Ядугула» производствений колбо-лук генеральнай директо-ра В. Ф. Саврыкин хол-боһук үлэтин, сүрүн со-руктарын биһиһиннэрэн уонна шефотэни сибээс-тэригэр тохтоон тыл эт-тэ.

х х х

Партийнай-совете к а б, хаһаайыстыбанын актив-куньаба «Оройуон» но-руотун хаһаайыстыбатын 1989 сылга социальнай-экономическай сайдыы-тын сүрүн сорууктарын биэрэгэттэ.

А. МАКАРОВ.

„Аргыс“ — истэнньэннэр биригээдэлэрэ

Олох-дьаһаабы хаач-чылы производствени-най управлениетин Елена Павловна Савви-на старшайдаах «Ар-гыс» дьин истэнньэн-нэрин биригээдэтэ сы-лы үчүгэйдик түмүктээ-битэ. Туустаах былаанна-рын опыттаах истэн-ньэн Валентина Дмит-риевна Сергеева 110, комсомолка Октябрина Данилова 107 быры.

һыан төдөртөөбүттара. Тохсуунууга биригээдэ 2216 солк. өлөһү оңо-рон, былааным 6 быры-һаанынан куоһарда.

Коллектив ити сити-һинитигэр кырыһааччы Д. Т. Фомина утүөтэ-өнгөтө улахан. Кини ааспыт сылаары бы-лааным — 17820 солк., кини ый урутаан, 4,7 бырыһыан куоһарбыта. Хаалбыт нэмнэ өссө 6748 солк. үлэни оңо-рон, үрдүк нөрдөрүү-лөмнүгэ. Тохсуунууга Дария Титовна 2269 солк. үлэлээтэ. Кини бы-лааннаммытан 138 солк. элбэх. Бастыг ра-бобай общественнай үлэсэ эмнэ активнай-дык кыттар. Кини — профном, оркуола уон-на үлэ коллективин бииргэ үлэлээһиннэ-рин сүрүннүүр комис-сияларга килиэн.

Синимолка: Д. Т. Фо-мина: «Аргыс» бири-гээдэ истэнньэннэрэ (ханастан): В. Д. Сер-геева, ыччат настэки-га Е. П. Саввина, Т. П. Турантаева уонна О. А. Данилова.

Н. Оконешников фотота.

Энигини хайдах хааччыалларыт?

КЭТЭНИЛЭЭХ КИНИ

Дьон дьэстэн да тах-сыахтарын баварбат тым-чыларыттан иччибэккэ, Улахан Күөл бөһүөлэтин кырдыага олохтооһо, ком-мунисэ С. П. Платонова балтараа көстөөх совхоз кинигэтин ытылар атынан күн оруу-эруу почтаны таһар. Бу абзэһини кини ылымматэга буоллар, биригээдэ биир эмэ төһүү үлэһитин аһыырга күһэл-лээх этилэр.

Семен Петрович төбө да-каны пенсияга олордор үлэттэн кинигэти араарбат. Сөһүлүн чугас аргын сымдыан оттуур эвенолар-га настаннактыыр, көлө сымараларын оңорор, ал-дыаннахтарына өрөмүөн-нүүр.

Быйыл почтальоннабы-та иккис сыла. Кини кы-һык да, сайын да бөһү-өлэтин олохтоохторугар су-рутууларын, переводтары, пенсияларын, пособиялары биригээтигэр тиэрдэр. Онон дьонугар-сэргэтигэр улахан көтөһүннээх кини.

Н. МАКАРОВ, рабочай.

СИТЭ АТЫЛАММАТ

Авспыт сыл ахсынны-га Маралайы бөһүөлэтин олохтоохторугар 33,4 центнер эт лимитэ көлүл-лөмнүгэ. Ону Сага дьы-лы морсо нэһилиэнньэ-дэ биирдик, оттон тохсууну саһатыгар эмнэ биирдик ит атылаабыттара. От-чуоттэн кестөрүнэн, Ма-ралайыга 866 кини оло-рор.

Онон нэһилиэнньэ-дэ иккис тогулаан 18 цен-тнер курдук эт атылаан-на. Бөһүөлэккэ баар үс сөһүлүлээх тарилтэ, са-лаааччылар билиилэ-ринэн, 4 центнер бэрлэ-либит. Итин таһынан сэрэн ветеринарыгар 11 киниэхэ 2 лин кг. савха-рынай дьабеттаах инно-үс киниэхэ, сөһүө саһа-тата атеринэн, биирдик-ларигэр 80-куу кг эт ба-

рилибит буолуохтаах. Иччиэтигэр маһаһын-га өссө 12 центнер кэри-нэ эт ордубута чакчы.

Маһаһыннга урукку да сылларга лимиттэн быһа тардан хаһааныы, ону ука-хатас ороскуот-таһын суох буолбатах этилэр. Онон лимиттээх бородуунталар төһө сол-төһүт атылааналларын сельсовет исполкома кон-туруоллуура наада.

П. ПЕРМЯКОВ.

Ыйытыахпын баҕарабын

Тохсууну 25 күнүгэр, баҕар, туох эмэ киниэн атылаанарай дия санаан, «Кооператор» маһаһын-га кинирбитим. Олүү тү-бөтөлөөх, биир «Бела-русь» трактор сүөһү аһа-рын курдук эмнэ эти тэ-һээн аһалбыта. Кыһал-даах кини быһытынан продавец М. С. Андро-соваттан хаһан атылаана-рын ыйытытым. «Бил-бэтин, киниэнэн аты-лаан», — дьин буолла. Ха-һан нэһиэххэ сөбүн туо-һулаһабын. «Атылаан-нат, хаһан атылаана-рын билбэһини», — дьин кэбистэ. Маһаһа дьэ-тан бу күһүн тайах этэ кинирбитигэр атылаанаач-чыларга эмнэ чуолкай быһаарыыны биэрбэтэ, ону хата дьүөгэлэригэр «сарсын» дьэбитин ис-тэминт кэлэн тинһиммил-литин ахтар наада.

Бу маһаһыннга Ан-дросова үлэллэр күнүгэр кинирдэххинэ, санаан ал-дыанан тахсара үтүс. Ки-ни маһын кыһыран тым-та сылдыар буолар, биир-даттанар. Пралааһка үу-рар эргини представителе үрдүн културадаах, аһа-дэс буолуохтаах эбэтэ.

Оройуон инниннээ-дэ сөһүө саһалтата итин-ник үлэһиттэри кытта сөһүөх кэпсэтинин ы-тыа дьин эрэнэбит.

А. САВВИНА.

Ууга тааһы бырахпытты

Хадаар нэһилиэтин олохтоохторо медлунит уонна оро садын дьы-лэрин туттарар туһунан туруорсубуппут уонтан тахса сыл буолла. Били-гин фельдшерскай пуум-мут мин оркуолага кин-риэм иннигэ тутулуубут. 1942 сыллаахха хоту мо-һуугэ барбыт «Кыһыл кырыс» колхоз хонтуора-тыгар үлэллэр. Сыл ах-сын көлүмэ ыччат бил-лэн иһаринэн дөгсөдүм дьэстэ кыраалта, били-ин көрдөбүлгэ элбэстээ-бэт буолла, эмнэ эргэрдэ.

Бөһүөлэкигитигэр си-бээс отделениета, бөһү-ринэ суохтар. Сөһүөх телефоннаахпыт сельсо-вет хонтуоратыгар бээр, онтунабыт даһаны үкү-гэр үлэлээбэт. Радиобит саһарбат. Онон оройуон-га тахсар сонуннары өр-буола-буола кэлэр «Сага олох» хаһыаттан билэбит.

Билиги нэһилиэтин онун улуу, кырыһыччэ-так буолбатах. Совхоз кинигэтин ыраада суох-пук, Чакырдыыр, Хэйл-сыттыыр айан суолун аһас нэһэстэ олоһобут. Нэһилиэнньэбит элбэх, үтүс ыччат озорор, үлэ-лннр. Овоһорбут, снэһи-эбит үкүлэрэ атыч сир-дэргэ олоһоллор. Онон кинилэри кытта кэпсэти-һиэхитин, билсннэхитин баҕарарбыт киниэхэ буолуо дуо? Онуоха те-лефонунан сибээспит суо-да улахан маһаһыннан буолла. Ити курдук би-һини туруорсууларбыт тудобаттар, ууга тааһы бырахпыттык устууга хаалаалар.

М. СОВАКИНА, педагогическай үлэ ветерана.

